

ВІЙСЬКОВІ ЩОДЕННИКИ

ІГОР РОДІН

БАТАЛЬЙОН

«ДОНБАС»

ЗАПИСКИ ДОБРОВОЛЬЦЯ

Харків
«ФОЛІО»
2020

*Усім бійцям окремого батальйону
спеціального призначення «Донбас»,
що стали на захист України влітку 2014 року,
присвячую цю книгу.*

Від автора

Я довго не міг змусити себе сісти за написання цієї книги. У мене не раз цікавилися, чи не збираюсь я розповісти історію створення батальйону. Дійсно, я планував серію статей на цю тему. Але написати книгу — це копітка праця, якою можна займатися, коли маєш багато вільного часу, змогу поспілкуватися з багатьма людьми, взяти у них інтерв'ю, записати їхні спогади, думки, враження, міркування. До того ж, деякі факти виявляться суперечливими, а судження — суб'єктивними, щось попросять прикрасити, а про щось — не згадувати... Справді, коли писати все як було, то комусь це не сподобається, хтось почуватиметься ображеним, а дехто скаже, що не можна обливати брудом (але куди його подіти?) загальну святу справу. Тому я вирішив написати переважно про особистий шлях у батальйоні, порушуючи тільки ті питання, на які досі не можемо знайти

відповіді або в яких спробую розібратися сам. Намагався у своїх записах бути гранично об'єктивним і писати правду. Сподіваюся, мені це вдалося. Якщо ж я десь припустився неточності чи переплутав послідовність подій, то прошу бути вибачним до мене — щоденника я тоді не вів, про що тепер вельми шкодую.

Буду радий отримати будь-які відгуки від моїх бойових побратимів, оскільки дні, проведені в батальйоні, вважаю найкращими у своєму житті.

Ігор Родін

ПРОЛОГ

Першого червня 2014 року моєму синові Петру виповнювалося вісімнадцять років. Була тепла літня днина, неділя. Святкували в заміському будинку мого брата: скромно, по-сімейному. Саме тоді, всім на диво, виголошуючи свій тост, я повідомив, що хочу вступити до лав Збройних сил України і поїхати інструктором у 25-ту повітрянодесантну бригаду. Така була версія для присутніх, а правду знала тоді тільки моя дружина... Усі чекали можливої агресії з боку Росії, проте моє рішення для родичів виявилось цілком несподіваним.

Звісно, я просив сина підтримувати маму ті 2—3 місяці, коли, як планувалось, мене не буде вдома. Позаду були численні спроби потрапити в АТО. Досить згадати нескінченні записи до різних військових формувань від Тимошенко чи Ляшка, які закінчилися нічим. Численні прохання до знайомих посприяти мені потрапити на Схід. Похід у військкомат, де мені пояснили, що три роки тому (у 50 років. — *Авт.*) мене знято з військового обліку і закон зворотної сили не має. Усе це породжувало досаду, нерозуміння і злість. Хоча, щиро кажучи, я із самого початку знав про те, що вже непризовний.

Аби зрозуміти мій емоційний і душевний стан у той час, потрібно дещо розповісти детальніше.

З малого малечку, відколи себе пам'ятаю, я грав у солдатиків, «воював» у дворі з ровесниками, хотів бути військовим, гордо носив батькову формену шапку, який служив офіцером. Був щасливий, коли отримував у подарунок від нього польову сумку чи офіцерський ремінь. Сім'я розпалася, у військове училище вступити не пощастило, служив у повітрянодесантних військах строкову, потім «гражданка» з її різними роботами... Неодноразові намагання записатися до Афганістану також не увінчалися успіхом. Вирішив повернутися в армію і закінчив з відзнакою школу прапорщиків. Перед розпадом СРСР звільнився за скороченням штатів і працював до Революції гідності таксистом у столиці, фахово вивчав воєнну історію, друкувався у ЗМІ, видав дві монографії, мав чудову родину. Можна сказати, що загалом і в цілому цивільне життя склалося.

Згадую, як усе переверталось в душі, коли якийсь ветеран Другої світової з приводу чи без штрикав у вічі: «Ось якби ви були на фронті!» Непроминуще відчуття якоїсь неповноцінності, ущербності, почуття кабінетного військового, який стріляв тільки по фанерних мішенях. Я знав, що таких чимало серед колишніх радянських офіцерів, і докори сумління не особливо їх гризуть, але це було не моє. Одного разу я не стримався й відповів такому ветеранові: ваша правда, не був, оскільки на мої рапорти відрядити мене до Афганістану щоразу надходила відмова, але більше крити по суті було нічим...

На чий бік стати як під час революції, так і в майбутній війні, я вирішив одразу й безповоротно. Власне революція змусила мене знову відчути себе громадянином, і саме України. Я зрозумів, що український народ — це нація, гідна бути такою і гідна кращого життя. Залишитися осторонь я не міг. Але не все було так

просто. Дехто й досі дивується, що я не опинився по «той» бік.

Сімнадцятого травня 2014 року наказом по Російській Загальновійськовій Спільці [скорочено РЗВС, *рос.* — РОВС (Русский Обще-Воинский союз). — *Прим. ред.*] я був звільнений з лав цієї організації разом з моїм колишнім заступником з формулюванням «через небажання бути в спільці». РЗВС була організована ще генералом Врангелем 1924 року за кордоном із залишків білих армій. У ній я перебував шістнадцять з половиною років, пройшовши шлях від рядового члена організації до начальника Другого відділу, у віданні якого була вся Україна. Підвищення в офіцери (підпоручик. — *Авт.*) я дістав 14 жовтня 1999 року, потім став поручиком і штабс-капітаном. Наші звання і чини не були бутафорськими, як у всіх новоявлених козацьких організацій, і визнавалися всіма воєнно-історичними клубами, військово-патріотичними, монархічними та іншими утвореннями. Крім того, я здійснював велику воєнно-історичну роботу, зокрема й воєнно-наукову.

Але з початком революції я помітив, що центру РЗВСу, який розташовувався у Санкт-Петербурзі, далеко не все в ній подобається. Яюсь, ознайомившись із надісланим документом, актуальність якого викликала у мене великі сумніви, подав рапорт про звільнення з посади начальника Другого відділу і став «рядовим» офіцером. А коли на очі потрапив документ, у якому військовослужбовців української армії закликали не виконувати наказів командування, я зрозумів, що мої шляхи з РЗВСом розійшлися остаточно. Одночасно зі мною звільнився і мій заступник, з яким досі підтримую теплі стосунки.

На душі було тяжко — не від сумнівів у своєму виборі, а від розчарування в людях, які вільно чи

мимоволі, свідомо чи неусвідомлено стали на хибний шлях. Згодом я дізнався, що семеро чи восьмеро членів РЗВС воювали за сепарів. Троє з них залишилися «удобрювати» нашу землю, а голова РЗВС — капітан Ігор Борисович Іванов був у Стрелкова у штабі «ДНР». Я ще повернуся до цього питання трохи згодом...

Таким чином, майже зневірившись потрапити на фронт, я побачив оголошення про набір у батальйон «Донбас», і вперше тоді почув прізвище Семенченка¹. Зателефонувавши за вказаним номером, нарешті почув, що я підходжу, і вік не має значення. Звісно, відчув величезну полегкість і радість водночас. Позаду — довгі тижні очікувань і марних сподівань, попереду війна — мета життя будь-якого офіцера. Тому скажу відверто — у моєму рішенні йти на війну було 50 % патріотизму і 50 % — незборимого бажання нарешті спробувати себе у справжньому бою.

Можливо, хтось дорікне мені в зайвій відвертості, може, в малому відсоткові патріотизму. Можливо, і ті, й ті до певної міри матимуть слушність. Але військова людина, по-перше, не може вчинити по-іншому. По-друге, у мене вже після служби в «Донбасі» була дуже відверта розмова з хорошим психологом-жінкою, до речі, з Луганська. Вона там втратила буквально все — бізнес, квартиру (вона навіть знає прізвище бандита, який у ній живе). Я зрозумів під час розмови, що вона бачить людей наскрізь, і не варто намагатися щось утаїти. Жінка переконливо розповіла мені, чому чоловіки-добровольці йдуть на війну, часто приховуючи справжні причини: за компанію, втекти від сім'ї,

¹ Семен Семенченко (ур. Костянтин Ігорович Гришин) — командир 2-го Батальйону спеціального призначення «Донбас» 1-ї Бригади оперативного призначення Національної гвардії України, сформованого з добровольців, майор запасу Національної гвардії України.

випити у «спокійній обстановці», пограбувати, через невлаштованість у житті, жадоба пригод, бажання перевірити себе тощо. Тієї миті перед моїми очима, як мішені на стрільбищі, поставали обличчя моїх товаришів, які насправді виявилися хорошими бійцями. Але, мабуть, приховані мотиви є в кожного, незважаючи на основний — бажання захищати Україну. Цей мотив дійсно був основним. Хоча в душі кожної людини, напевно, лежали свої підспудні причини й бажання. Інакше важко зрозуміти, чому до нутра кісток цивільна людина раптом усе кидає і йде воювати. Не рибалити, полювати чи мандрувати, а воювати!

Вердикт щодо моєї скромної персони, після того, як вона почула, що я за військово-обліковою спеціальністю — командир стрілецького взводу, пролунав також швидко й непомильно. Вона поставила тільки одне уточнювальне запитання: «То вам сподобався сам процес?» Я, безумовно, підтвердив цю думку, відтак почув, що можу йти знову і мені й далі не снитимуться кошмари, і з мізками буде все гаразд, а допомога психолога навряд чи коли-небудь буде потрібна.

Гадаю, ми ще не раз, шанований читачу, повернемося до теми людини на війні. Але в кожному разі, як говорив начальник штабу батальйону «Донбас», людина, що йде на війну, починає життя з чистого аркуша. Її почав кожен — і той, хто все розпродав, а гроші вніс до каси батальйону, і колишній зек, і шукачі пригод, і полум'яні патріоти, і всі інші. Що стосується Донбасу як такого, то можу зізнатися, що ніколи не любив ні донецьких, ні луганських. Я чув багато відгуків про людей цього краю від військових, які служили там досить довго, або від людей, яким там довелося довго працювати. Звісно, я не вважав

їх усіх бандитами, не думав, що їх треба обнести колючим дротом, щоб не заважали жити іншим. При цьому я розумів, що вони дещо відрізняються від інших мешканців України, а ось наскільки — дізнався пізніше. У нашому уявленні, серед сепаратистів Донбасу переважно п'яниці, люмпени, наркомани, увесь криміналітет, найманці з Росії та інша нечисть. Десь так.

Усі друзі (з тих, що залишилися на нашому боці, з іншими — порвав одразу. — *Авт.*), знайомі, клієнти по таксі проводжали мене вельми тепло. Ми всі обіцяли повернутися з перемогою, боялися, що армія все закінчить без нас і не вдасться відправити на той світ жодного сепара. Один з клієнтів по таксі подарував мені «цейсівський» восьмикратний бінокль, якому судилося зіграти свою роль у моїй долі. Я запевняв рідних, що скоро повернуся, хоча розумів, що це швидше гарні слова.

База батальйону розташовувалася на полігоні Національної гвардії України в Нових Петрівцях під Києвом. Я зібрав у піхотний речовий мішок ще радянського зразка необхідні на війні речі, одягнувся в куплену напередодні британську камуфляжну форму «вудленд». На голову надів зелену кепку, на ноги — нові берці, також придбані принагідно. Згодився і плащ-намет радянського зразка, і десантний казанок. З документів узяв паспорт, військовий квиток, ідентифікаційний код. Брат дав мені свою автівку з водієм, який рано-вранці 2 червня 2014 року відвіз мене на базу батальйону.

ЗМІСТ

Від автора	3
<i>ПРОЛОГ</i>	5
<i>Глава перша. НОВІ ПЕТРІВЦІ</i>	11
<i>Глава друга. ВЗВОД СНАЙПЕРІВ</i>	24
<i>Глава третя. НА «ЛІКАРНЯНОМУ»</i>	40
<i>Глава четверта. ЗНОВУ В СТРОЮ</i>	48
<i>Глава п'ята. ІЛОВАЙСЬК</i>	71
<i>Глава шоста. ПОЛОН. ДОНЕЦЬК</i>	99
<i>Глава сьома. ПОЛОН. ІЛОВАЙСЬК</i>	124
<i>ЕПІЛОГ</i>	155
<i>Додаток 1. Пам'ятка з поведінки й виживання в полоні у сепаратистів</i>	158
<i>Додаток 2. Мартиролог полеглих за Україну в батальйоні «Донбас»</i>	166